

De Grote Wacht Krant Le Journal de la Grand' Garde

Uitgave dec 2021
Edition dec 2021

Koninklijke Vereniging
De Vrienden van het Onze-Lieve-Vrouwehoekje te Oud-Stuivekenskerke v.z.w.

Association Royale
Les Amis du Patelin de Notre-Dame à Oud-Stuivekenskerke a.s.b.l.

Secr.: Stationsstraat 9, 8600 Diksmuide – tel. 051 50 00 73 – e-mail: olvhstuivekens@gmail.com

Website: <https://oudstuivekens-oorlogssite-grandgarde.com>

Facebook: <https://www.facebook.com/oudstuivekenskerke>

Editoriaal

Binnenkort wordt het jaar 2021 afgesloten. Het werd weerom een moeilijk jaar. De coronapandemie hield ons gevangen en bracht in veel families veel leed door ziekte of het verlies van een geliefde. Wereldwijd stierven meer dan 5 miljoen mensen, en dat is hoogstwaarschijnlijk nog een onderschatting. Het dalen en terug stijgen van het aantal besmettingen maakte het moeilijk om onze vrijheid te herwinnen. We leven nog steeds in grote onzekerheid voor de toekomst. Het enige positieve lichtpunt was de succesrijke vaccinatiecampagne en de massale burgerzin van het overgrote deel van de bevolking om hieraan mee te werken en zich te laten inenten of om als vrijwilliger te helpen aan dit grootse massaproject.

Onument in het Zoniënwood in Brussel - foto GdML Wikipedia

Op verschillende plaatsen in het land werden “onumenten” opgericht voor de herdenking van de coronaslachtoffers. Onumenten zijn herdenkingsmonumenten in een onderbroken cirkel, waar mensen kunnen op zitten om samen te bezinnen of er bloemen kunnen leggen. De "O" van onument staat voor de cirkel en vormt een teken van verbondenheid.

De verlofmaanden hadden wat soelaas moeten brengen bij de bevolking, maar dan werd ons land immens hard getroffen door de wateroverlast. Met schaamte moest de burger het gehakketak tussen de politici gadeslaan. De verschillende voogdijniveaus in ons kleine landje bewezen nogmaals de inefficiëntie van een verdeeld bestuur. Wie moest er nu optreden de federale of de gewestelijke regering, de provincie of de gemeente?

Dankzij het optreden van een groot aantal vrijwilligers en de golf van solidariteit zowel uit Vlaanderen als uit Wallonië en Brussel werden de slachtoffers van de getroffen regio's ondersteund met de eerste hulp. Reservisten van Defensie en vrijwilligers van het Rode Kruis en brandweer sprongen onmiddellijk bij. Er kwamen heel wat hartverwarmende initiatieven op gang. De Belgische burgers waren de nationale wapenspreuk niet vergeten: *“Eendracht maakt macht”*. De verschillende voogdijniveaus moesten het voorbeeld volgen en staakten hun meningsverschillen zodat het leger en de civiele bescherming kon optreden. Wat vele mensen niet weten is dat ons leger maar ingezet kan worden na een politiek mandaat ... en dat kan soms tijd vragen.

Op 20 juli, de vooravond van de nationale feestdag, hield ons land een dag van nationale rouw voor de slachtoffers van de watersnood in het oosten van het land. Zo'n dag van nationale rouw blijft uitzonderlijk en wordt enkel georganiseerd bij een ernstige gebeurtenis of overlijden die het hele land beroert.

Half augustus kwam een nieuwe crisis onverwacht de kop op steken. De beslissing voor het vertrek van de Amerikaanse troepen en de razendsnelle opmars van de Taliban, brachten een aantal Europese leden van de NAVO in grote verlegenheid. Buitenlandse Zaken en Defensie hebben in 18 dagen het onderste uit de kast moeten halen om landgenoten en rechthebbenden te evacueren. Toch weer een mooi staaltje van efficiënte samenwerking.

In september werden de vooruitzichten beter en werd wat meer vrijheid toegestaan. De vele herdenkingen en vaderlandslievende plechtigheden, die gedurende anderhalf jaar door corona waren opgeschort, konden mondjesmaat hervat worden. We hopen dat 2022 ons terug naar de normaliteit zal voeren.

Het woordje van de Voorzitter – Le mot du Président

L'année 2021 a été résumée avec justesse dans l'éditorial, ce qui me donne l'occasion de me concentrer sur ce que les 12 derniers mois ont signifié plus spécifiquement pour notre association.

De voorzitterswissel van september 2020 was net doorgevoerd toen het land opnieuw op slot ging. Van fysiek vergaderen met de collega's kon geen sprake zijn. Apps als Zoom en Teams boden eveneens weinig soelaas gezien niet alle bestuursleden de digitale weg van smartphones, computers & internet zijn opgegaan. Ouderwets geduld oefenen was dus de boodschap ware het niet dat vzw's dit jaar geen uitstel kregen om hun algemene vergadering te beleggen.

La conduite d'une telle réunion par procédure écrite demande beaucoup de travail et génère des dépenses assez importantes si l'on veut la mener à bien de manière approfondie et dans deux langues nationales. D'autre part, il est très satisfaisant et confiant lorsqu'un pourcentage très élevé des membres participe activement et, par conséquent, approuve les actions de l'a.s.b.l., qui peuvent être limitées, mais sont souvent exigées par la loi.

Ondertussen gingen de coronacijfers de goede kant op en groeide de hoop dat de Vierdaagse van de IJzer en onze jaarlijkse nationale plechtigheid na een jaar van afwezigheid wel zouden doorgaan. De mars van Defensie had plaats maar onze hulde doorstond het COVID Event Risk Model niet. Met pijn in het hart restte ons alleen de plechtigheid voor het tweede, opeenvolgende jaar af te gelasten.

Mais la journée de marche autour de Dixmude n'est pas passée inaperçue. Les membres du conseil d'administration disponibles ont consciencieusement tenu un hommage floral 'en petit comité', signe que nous n'avons pas oublié ceux qui sont tombés pour la Patrie !

We waren eveneens aanwezig op de jaarlijkse herdenkingen in Stuivekenskerke en Tervaete in de tweede helft van oktober. En begin november is sowieso een herdenkingsperiode: 1 nov, 11 nov, 15 nov. Dit jaar kwam daar, in de namiddag van 15 nov nog wel, een heel aparte, verrassende gebeurtenis bij.

Lors d'un moment officiel sur le site, l'adjudant e.r. Hubert Keuppens a fait don du sabre du

défunt major Denis Lochs (7 Li) à notre association. Ce faisant, il a réalisé le dernier souhait de feu l'adjudant e.r. Johny Lochs, son fils et vétéran du 5 Li. Ce fut un moment d'émotion auquel nous espérons revenir lors de notre grande cérémonie nationale l'année prochaine.

Dan rest er mij enkel nog jullie allen, samen met jullie naasten, een fijn eindejaar en een voorspoedig 2022 te wensen. Laat het een jaar worden dat stilaan een terugkeer betekent naar een samenleving waarin virussen onze volksgezondheid niet langer onder druk zetten en uitbundig, vriendschappelijk gedrag niet langer als levensbedreigend ervaren wordt, kortom voorspoedig en vol levensvreugde.

Il ne me reste plus qu'à vous souhaiter à tous, ainsi qu'à vos proches, une bonne fin d'année et une année 2022 prospère. Espérons que cette année marque progressivement le retour à une société où les virus ne pèsent plus sur notre santé publique et où les comportements exubérants et amicaux ne sont plus considérés comme une menace pour la vie ; bref, une société prospère et pleine de joie.

Jaarlijkse Herdenking - Cérémonie Nationale

De 65ste Nationale Herdenking, ter gelegenheid van de Vierdaagse van de IJzer, werd naar aanleiding van het coronavirus uitgesteld naar 24 augustus 2022. De voorzitter en de leden van de raad van bestuur hielden echter een korte plechtigheid op woensdag 18 augustus 2021.

La 65e Cérémonie Nationale à l'occasion des Quatre Jours de l'Yser, a été reportée au 24 août 2022 en raison du coronavirus. Le président et les membres du conseil d'administration ont tenu une courte cérémonie le mercredi 18 août 2021.

Het Belgische Korps “Auto Canons Mitrailleuses” in Rusland tijdens WOI

Wie de volledige en uitzonderlijke geschiedenis van dit korps, dat begin november 1914 opgericht werd te Parijs, wil kennen raad ik aan het boek “King Albert’s Heroes” te lezen, geschreven door August Thiry en Dirk Van Cleemput en uitgegeven bij Houtekiet.

De bedoeling van dit artikel is te vertellen over de Belgische slachtoffers, gevallen aan het Galicisch front. Van wie en hoe kregen zij daar, ver van hun vaderland, hulp en bijstand.

Korte geschiedenis van het ACM

Na de terugtrekking van het Belgische leger in de IJzervlakte, wordt in Parijs een elitekorps gevormd met een 400-tal jonge Belgen. Deze groep gaat aan de slag met pantserauto’s en worden het ACM (les Auto Canons Mitrailleuses) genoemd. Na hun opleiding worden zij gestationeerd achter het front in de Moeren. Gezien het Belgische front volledig vast zit kan het korps zich maar weinig nuttig maken. Een Russische kapitein, verbonden als verbindingsofficier met het Belgisch leger, merkt hen op. Hij onderhandelt met Koning Albert I en die schenkt het korps van de pantserauto’s aan de Russische tsaar.

Dan begint een onwaarschijnlijke odyssee voor deze jonge soldaten en brengt hen over de hele wereld. Op 21 september 1915 schepen te Brest 370 officieren en soldaten van het ACM in op een Britse cargo met bestemming Archangelsk in Rusland. Ook het materiaal voor twee batterijen (12 ACM wagens), een compagnie cyclisten, een batterij cyclisten en een depot voor wisselstukken reizen mee naar Rusland.

Belgische ACM-gevechtseenheid – Foto WHI

Vanaf februari 1916 vechten ze in Rusland mee met het leger van de tsaar aan het Galicisch front. In 1917 breekt de Russische revolutie uit en raken ze betrokken bij de machtsovername. Ze bemachtigen een trein en sporen dwars door Siberië naar China en steken van daar de Stille Oceaan over naar de Verenigde Staten.

Daar worden de vierhonderd Belgische soldaten op 12 mei

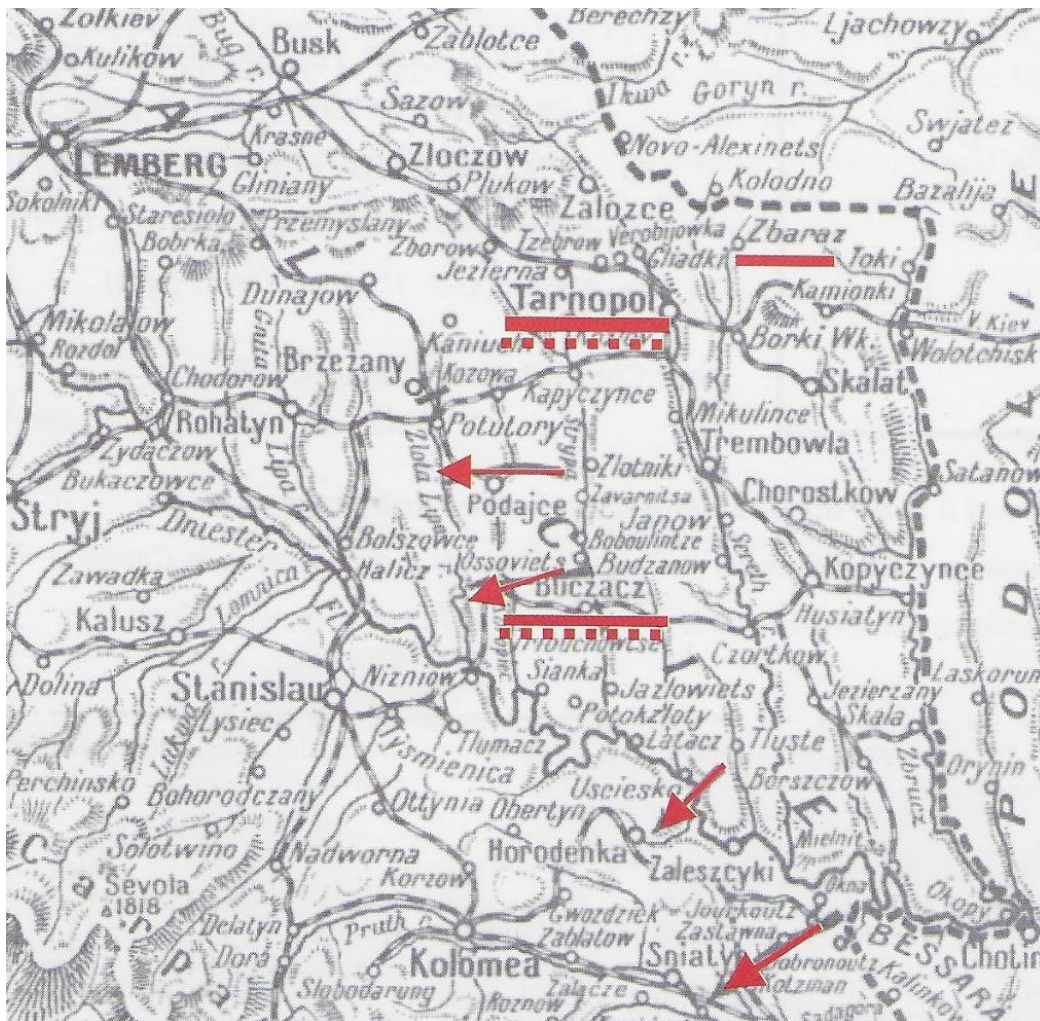
1918 als helden onthaald. Ze reizen met een pullmantrein van San Francisco tot New York en houden parades in verschillende Amerikaanse steden. Op 15 juni 1918 vertrekken de 336 ACM Belgen vanuit New York en varen over de Atlantische Oceaan naar Bordeaux. De doden zijn achtergebleven in Rusland en enkele deserteurs zijn hun eigen weg gegaan.

Galicië

Begin februari 1916 wordt het ACM-korps naar het Galicisch front gestuurd, meer bepaald naar het stadje Zbaraz op een 30-tal km van Tarnopol (Ternopil), 150km van Lemberg (Lviv) en 400km van Kiev.

Galicië was in de Middeleeuwen Pools. Oostenrijk verwerf Galicië met de Eerste Poolse Deling einde 18de eeuw op grond van een oude Hongaarse claim op het gebied. De Oostenrijkse Habsburgers waren koning van Hongarije. De Habsburgers noemden Galicië vanaf 1772 koninkrijk Galicië en Lodomerië, naar twee middeleeuwse Oost-Slavische vorstendommen, Halytsj en Volodymyr. Galicië had onder de Habsburgers niet steeds dezelfde grenzen: het werd in 1846 uitgebreid met Krakau, en van 1786 tot 1849 maakte de Boekovina er deel van uit. Galicië had een zeer gemengde bevolking. De overgrote meerderheid in West-Galicië (35.000 km²) was weliswaar Pools, maar in Oost-Galicië (45.000 km²) was een kleine meerderheid van de bevolking Roetheens (zoals de Habsburgers de Oekraïners binnen hun rijk noemden), terwijl beide gebieden rijk waren aan minderheden, waaronder in de eerste plaats ook Joden. Het was in omvang het grootste Oostenrijkse kroonland en een van de armste. De hoofdstad was Lemberg, het huidige Lviv. In 1910 telde Galicië ongeveer 8 miljoen inwoners, waarvan ruim 4 miljoen Polen, ruim 3 miljoen Roethenen (in moderne tijd onder de naam Galiciërs bekend) en circa een half miljoen Joden. De Polen en Roethenen onderscheidden zich door hun, overigens verwante, talen en door hun geloof. De Polen waren rooms-katholieken, de Roethenen met Rome geünieerde oosters-orthodoxen. Galicië is tot 1914, ondanks belangrijke olievelden van Boryslav, het armoedigste, meest achtergebleven kroonland van het Oostenrijks-Hongaarse keizerrijk.

Het Russisch - Oostenrijks front in Galicië

Tijdens de Eerste Wereldoorlog voerden de Oostenrijkers en de Russen hevige strijd in Galicië. In 1918 kwam Galicië aan het herboren Polen. Dat land had tijdens het interbellum te maken met een roerige Galicische minderheid. In 1939 veroverden nazi-Duitsland en de Sovjet-Unie Galicië. De nazi's vernietigden het Galicische jodendom, bijgestaan door het inheemse SS-regiment Galizien. Verzetsgroepen in Galicië van Poolse en Galicische origine bestreden vooral elkaar, zodat de communisten aan het einde van de oorlog zonder moeite met beide konden afrekenen.

Operaties van het ACM-korps met dodelijke afloop

6 juni 1916

Tijdens een actie nabij het dorp Vorobjevka, belandt een mitrailleurwagen in een bomtrechter op de weg naar Tsebrov. Een andere wagen komt te hulp. **Jacques de Becker** springt uit de wagen en net als hij de sleepkabel wil aanhaken wordt hij in volle gezicht geraakt. De dodelijke kogel komt van de Oostenrijkse stelling verder bovenop. De pantserauto die hulp bood vertrekt in volle vaart met de gesneuvelde de Becker aan boord. Hij wordt op 11 juni met militaire eer begraven in Tarnopol.

Jacques de Becker-Remy, werd geboren te Elsene op 17 oktober 1893, als zoon van een Leuvense senator baron Auguste de Becker en Marie Sophie Remy. Hij trad in dienst als oorlogsvrijwilliger op 09 januari 1915 met de graad van soldaat tweedeklas. Hij was de eerste ACM Belg die sneuvelt aan het Russische front.

Het was de bedoeling om het stoffelijk, overschot samen met de overblijfselen van zijn kameraden, na de oorlog naar België over te brengen. Of dit ooit gebeurd is blijft duister. In Vlierbeek is op het familiegraf van de Becker-Remy een herdenkingsplaat aangebracht waar Jacques de Becker wordt herdacht. Volgens zijn fiche van het War Dead Register werd hij gerepatrieerd en herbegraven in Kessel-Lo op de gemeentelijke begraafplaats.

Herdenkingsprentje Remy de Becker - Foto Geneanet

11 augustus 1916

Wanneer het peloton cyclisten, onder bevel van adjudant Louis Degreppé, het dorp Tsebrov uitkomt, bemerken ze dat de vijand enkel nog het baanwachtershuisje bij de spoorweg bezet houdt. Degreppé rukt meteen met zijn peloton op om de klus te klaren. Als Degreppé met zijn mannen verder loopt merkt hij dat een loopgraaf op de helling tussen de twee stroken bos het hele terrein afsluit. Er wordt geschoten vanuit de loopgraaf maar Degreppé wil niet wijken. Hij stormt frontaal op de vijand af en wordt neergeschoten. Brigadier Kieffer uit Aarlen en Hospik Derdeyn uit Blankenberge proberen de zieltogende **Louis Degreppé** nog weg te slepen, maar ze moeten hem achterlaten. Derdeyn gaat hulp halen en ziet onderweg ACM-cyclist en Luikenaar **Joseph Dom** liggen, in het hoofd geschoten en de schedel verbrijzeld. Het dorp wordt de hele dag onder vuur genomen. De andere cyclisten hebben vernomen wat er gebeurd is en willen hulp bieden. Maar het noodlot slaat opnieuw toe Cyclist **Ernest Detournay** wordt geveeld door een granaatslag bij de kerk, brigadier **Emile Georges** sneuvelt verderop bij een bomexplosie. Het ACM verliest op één dag vier kameraden.

Louis Degreppé nadat hij geraakt werd foto Geneanet

De volgende avond, na het door korpsaalmoezenier Lens en priester Bonne uitgesproken gebed voor de doden, vertrekt de begrafenisstoet met de vier gesneuvelde ACM-cyclisten naar de stedelijke begraafplaats van Tarnapol. Meer informatie over wie priester Bonne was in de bijlage hierna.

Louis Degreppe, werd geboren te Doornik op 23 februari 1891, als zoon van Jean Baptiste en Adelaïde Allard. Oorlogsvrijwilliger. Wachtmeester Degreppe werd kort voor zijn overlijden benoemd tot adjudant. Hij werd begraven op de stedelijke begraafplaats van Tarnapol. Na repatriëring werd het stoffelijk overschot herbegraven op de gemeentelijke begraafplaats van Doornik.

Joseph Alexis Dom, werd geboren te Luik op 19 februari 1885, als zoon van Eduard Joseph en Marie Désirée Rock. Hij werd begraven op de stedelijke begraafplaats van Tarnapol. Na repatriëring werd het stoffelijk overschot op 01 mei 1922 herbegraven op de gemeentelijke begraafplaats van Quiévrain.

Ernest Detournay, werd geboren te Hornu op 7 augustus 1892, als zoon van Armand Philippe en Catharine Storez. Hij woonde te Wasmes en werkte als mijnwerker. Hij trad in dienst op 17 september 1912 als milicien soldaat 2de klas bij de wielrijders. Werd begraven op de stedelijke begraafplaats van Tarnapol. Zijn stoffelijk overschot werd gerepatriëerd en herbegraven op de gemeentelijke begraafplaats van Wasmes.

Emile Joseph Georges, werd geboren te Saint Léger (Prov. Lux) op 16 januari 1883 als zoon van Dominique en Adrienne André. Brigadier Georges Emile kreeg een grafsteen op de militaire begraafplaats van Leopoldsburg.

16 september 1916

In het begin van de herfst moeten de Belgen met twee Russische divisies oprukken naar een door de Duitsers versterkt plateau. Onder zwaar vijandelijk artillerievuur slompen twee ACM-pantserwagens, onder bevel van Luitenant Van der Donckt, over het plateau dat het dorp Lipitsa Dolna en de vallei van Naraivka domineert. Plots duikt een vijandelijke compagnie infanteristen op. De tweede pantserwagen van ACM-er **Maurice Van Esch** neemt ze onder vuur met de mitrailleur en jaagt ze op de vlucht. In het vuur van de actie geeft de wagen zich bloot in de flank en Van Esch wordt dodelijk getroffen door een gewerschot in volle borst. Hij valt neer en mompelt zijn laatste woorden "*ik ga dood, omhels mijn kleine Jean voor me*". De pantserwagens trekken zich terug met aan boord het lijk van Maurice Van Esch.

Maurice Van Esch, werd geboren te Antwerpen op 22 december 1888 als zoon van Jean Thomas Van Esch en Marie Françoise Mulders. Bij het begin van de oorlog woont hij samen met zijn echtgenote Céline Appoline Robquin te Parijs IXe Arr, rue de Provence 7. Hij werd oorlogsvrijwilliger bij het Belgisch leger met de graad van wachtmeester.

Zijn stoffelijk overschot wordt gerepatriëerd naar België en herbegraven te Leopoldsburg, Koning Leopold II laan militaire begraafplaats graf D – 10.

6 juni 1917

Tijdens een actie in de frontlijn in Koenjoechi loopt de ACM-wagen bestuurd door Auguste Godefroid vast. Het water van de radiator loopt uit de wagen, vijandelijke kogels hebben de dunne pantserplaat van de enige Russische wagen van het ACM-korps doorzeefd. Chauffeur **Auguste Godefroid** blijkt dodelijk getroffen. ACM-er Constant le Marin kruipt naar buiten en sleept zich voort door het kreupelhout. Eugène Vallée die samen met hen in de wagen zat gaat hulp zoeken aan Russische kant. De zwaargewetste Constant le Marin kan gered worden, maar het lichaam van Auguste Godefroid wordt later niet meer teruggevonden. De pantserauto bevindt zich in niemandsland. De Russische artillerie neemt de wagen geruime tijd onder vuur om te beletten dat de Oostenrijkers zich ervan

meester maken. Het wrak ligt in een diepe kuil alsof het wil wegkruipen in de grond. In het naoorlogse verslag van Majoor Semet staat: “*Verdwenen, waarschijnlijk gesneuveld*”. Sommige ACM-kameraden hebben in de buurt een houten kruis geplaatst bekroond met een Belgische politiemuts.

Auguste Godefroid, werd geboren op 16 juli 1895 te Viesville als zoon van Charles Auguste en Victoire Ghislaine Suplis. Oorlogsvrijwilliger en chauffeur bij het ACM korps.

Gedenkzuil voor Godefroid Auguste op de begraafplaats van Viesville – foto bel-memorial.org

2 juli 1917

Konjoechi, een ACM-batterij is met drie pantserauto's en een groep cyclisten geïsoleerd in een vooruitgeschoven post. Het is laat in de voormiddag en terwijl ze ontbijten cirkelt een Oostenrijks vliegtuig meermaals boven Konjoechi om de vijandelijk positie door te geven aan de eigen artillerie. In de namiddag begint de Oostenrijkse artillerie het dorp te bombarderen. Een granaat ontploft in de bomen waaronder de ACM-wagens staan. Tijdens de explosie worden de pantserwagens zwaar toegetakeld door granaatscherven. Een wagen wordt zelfs totaal verwoest. Twee bemanningsleden zijn gesneuveld. Brigadier **René Roselt** is dodelijk getroffen in het hoofd. Een granaatscherf is door zijn stalen helm heen gegaan. **Louis Leuchter** uit Verviers en chauffeur van de wagen is als door een guillotine onthoofd. Twee ACM-kameraden brengen de lijken van Roselt en Leuchter op draagberries van takken en tentzeil over een rotshelling tot achter de Russische linies

René Roselt, werd geboren te Sint-Gillis op 19 oktober 1888 als zoon van August Roselt en Van Steenwinkel Augusta Louisa. Voor de oorlog had hij zijn verblijfplaats te Koksijde en was marineofficier bij de koopvaardij.

Na de oorlog in 1921 werden zijn stoffelijke resten overgebracht naar België en herbegraven op de gemeentelijke begraafplaats van Elsene.

Louis Joseph Leuchter, werd geboren op 4 november 1891 te Verviers als zoon van Joseph en Marie Anne Piron. Hij trad in dienst op 29 augustus 1914 als oorlogsvrijwilliger soldaat 2de klas. Hij wordt in Oekraïne begraven maar later bijgezet op het ereperk van de gemeentelijke begraafplaats van Verviers

21 juli 1917

Tarnopol 21 juli 1917 Belgische nationale feestdag.

De mannen van het ACM zitten aan de feestdis. De Belgen moeten hun maaltijd onderbreken. Er is groot alarm, het Oostenrijks-Duits leger rukt op naar Tarnopol. De ACM-batterij van luitenant Van der Donckt krijgt het bevel zich aan te sluiten bij de Russische troepen ten zuid-westen van Tarnopol, richting Kozova net voorbij de rivier Strypa. Plots zien ze zwarte stippen de helling afdalen, het zijn Duitsers die de weg naar Kozova willen afsnijden. De mitrailleurwagen van de Belgen opent meteen het vuur. Maar de Hotchkiss mitrailleur loopt al na enkele salvo's vast. Terwijl de bemanning tracht het wapen te repareren belandt de pantserauto in de gracht. Twee andere gevechtswagens van de batterij komen te hulp en houden de vijand op afstand. ACM-soldaat **Jean de Liedekerke** plaatst zich open en bloot met zijn verrekijker op het spatbord van de pantserauto. Hij geeft aanwijzingen voor de beschieting van de Duitsers. Even later valt hij neer, dodelijk getroffen in de buik. De batterij trekt zich ijlings terug. Jean de Liedekerke wordt met een ambulancewagen weggevoerd begeleid door luitenant d'Aspermont. Jean de Liedekerke overlijdt de volgende dag en wordt later in Kiev begraven. In oktober 1917 zou hij twintig jaar zijn geworden.

Herdenkingsprentje Jean Comte de Liedekerke – Foto Geneanet

Jean François de Liedekerke, werd geboren te Brussel op 10 oktober 1897 als zoon van Graaf Jacques de Liedekerke en Mathilde de Baran Diaran. Hij trad in dienst als oorlogsvrijwilliger op 9 september 1914 als soldaat tweede klas. Hij is een van de patiënten van het Franse hospitaal Grether in Kiev, waar ruim honderd ACM-Belgen comfortabel werden opgevangen.

25 juli 1917

Op 25 juli 1917 vertrekt de batterij 's morgens vroeg op patrouille in de omgeving van de rivier Seret. Als ze een bos naderen, worden de pantserauto's bestookt door mitrailleurvuur. AMC-brigadier **Léopold Siersack** uit Brussel, een ervaren motorrijder en verbindingsman bij de batterij, wil weg uit dekking en gaat er op zijn motor vandoor. Hij wordt beschoten en valt met zijn motor op de grond. Hij heeft een kogel in het hoofd gekregen en ligt daar bewusteloos, met een gapende wonde in het hoofd. Zijn maten laten hem voor dood achter bij de Russische ambulanciers. Hij komt later in augustus terecht in het hospitaal van de Franse medische missie in Kiev. Toen hij de dag na het fatale schot aan de Seret weer bijkwam, lag hij met een zwaar hoofdverband op een laag stro in een Russische boerenkar. Niemand verstond hem en hij wist niet waar hij was. Een Russische en Oostenrijkse ambulancier wisten soms zijn wonden en verversen het verband. Dan werd hij op een trein naar Kiev gezet en in een lazaret achtergelaten. In augustus 1917 wordt hij daar door cyclist Henri George teruggevonden. Hij wordt nog dezelfde dag overgebracht naar het Franse hospitaal waar ook andere Belgen verblijven. Siersack overlijdt aan zijn verwondingen eind oktober begin november 1917.

Léopold Siersack, werd geboren op 01 juni 1893 te Brussel, als zoon van Gustave Joseph en Leopoldine Dubouquet. Hij trad in dienst als milicien in 1913 en vervoegde het ACM als brigadier cyclist.

ACM-mannen overleden door ziekte tijdens de oorlog

Fernand Delaye, werd geboren te Assenede op 01 november 1885, als zoon van Henri Desiré en Maria Florentina Robyns. Voor de oorlog 14-18 woonde hij te Sint-Joost-ten-Node en was luitenant in het reservekader. Hij was de luitenant betaalmeeester van het ACM korps. Hij overleed door ziekte (tyfus) op 27 november 1917 in het ziekenhuis te Kiev

Lt Delaye Fernand

Joël Floquet, werd geboren te Dour op 24 april 1895, als zoon van Florine Floquet. Hij trad in 1914 in dienst als oorlogsvrijwilliger soldaat tweede klasse. Hij overleed door ziekte op 02 oktober 1916 in het hospitaal te Kiev en werd begraven op de Baikov begraafplaats van Kiev.

Eugène Duhem, werd geboren te Doornik op 29 september 1885, als zoon van Aimable Paul en Emance Charlotte Gérard. Hij trad in dienst als oorlogsvrijwilliger soldaat tweede klasse. Hij werd ziek (algemene verlamming) in Rusland en overleed op 18 april 1918 te Newcastle (GB) in het Morphet Asylum en werd begraven in Morphet Northumberland (GB) op het Saint Mary the Virgin Churchyard.

Hubert Geheniaux, werd geboren in Sint-Jans-Molenbeek op 27 april 1890. Hij trad in dienst als oorlogsvrijwilliger soldaat tweede klasse. Hij overleed door ziekte in Moskou op 12 oktober 1917.

Begraafplaatsen en gedenktekens

Pogingen om de gesneuvelden naar België over te brengen waren niet bijzonder succesvol. De Sovjetregering liet weten dat de begraafplaatsen in Kiev en Moskou tijdens de revolutie verwoest werden en de graven onmogelijk nog te herkennen. De toestand op de begraafplaats in Tarnopol is verwarrend. De Belgen lagen begraven op de stedelijk begraafplaats van Tarnopol. Dat was Pools grondgebied tot in 1939. Het origineel perk met de ACM-gesneuvelden is al lang verdwenen. Het nieuwe perk met zes betonnen kruisen en twee gedenkplaten is een memoriaal ter ere van de Belgen. Het werd ingewijd in 2007. Eén gedenkplaat herdenkt het ACM, op het andere staan de namen van de ACM-gesneuvelden.

Belgische graven in Tarnopol voor WOII - foto WHI

Nieuw Memoriaal voor de ACM-gesneuvelden

Lichamelijk welzijn

De Korpsartsen

Dokter Valère Brassine, een deftige heer met puntbaardje en knijpbrilletje was de korpsarts die meereisde met het ACM-korps. Hij was, door toedoen van zijn vriend kapitein Delporte, toegevoegd aan het korps van bij de oprichting in Parijs. De al wat oudere Brassine staat versteld van het losbandig gedrag van de rekruten. Hij stelt bij de behandeling van zijn nieuwe patiënten in Parijs ook vrij snel vast dat die baldadigheid in het frivole Parijs niet zonder gevolgen is gebleven. Brassine grijpt in met collectieve voorlichting over de gevaren van geslachtsziekten. De dokter is ervan overtuigd dat enkel de vuurdoop van het ACM aan het oorlogsfront een einde kan maken aan het gebrek aan discipline in het korps.

Voor het vertrek per schip krijgt dokter Brassine opdracht van de korpsleiding een middel tegen zeeziekte aan te kopen in Parijs. Hij vindt echter alleen slaapmiddelen in de Parijse apotheken. Middelen tegen zeeziekte blijven helaas ontbreken aan boord tijdens de reis.

De korpsarts zal de reis per schip meemaken samen met kapitein-commandant Lejeune, luitenant Rogister en korpsaalmoezener Lens. Een groep van zeven officieren waaronder **adjunct korpsarts Marcel Dossin** gaan via Engeland en Scandinavië naar Rusland.

Eenmaal aan het front is dokter Dossin de man die een geschikte plaats moet zoeken om een ambulance te installeren. Dat lukt niet altijd omdat er veel verwarring is bij Russische militairen en de plaatselijke bevolking en ze de Belgen soms als Oostenrijkers aanzien.

Naast de korpsdokters omvat de medische staf van het ACM ook enkele ambulanciers. Derdeyn en Wybauw uit Blankenberge maken daar deel van uit. Zij moeten beroep doen op de Russische lazaretten en ziekenhuizen om hun patiënten te verzorgen. Tijdens de winter 1916-1917 wordt een Joodse synagoge door dokter Brassine opgevorderd en ingericht als ziekenzaal voor het ACM. Dit lazaret raakt snel vol met patiënten die moeten opgenomen worden met acute keelontstekingen, bronchitis, dysenterie of bevroren ledematen.

Na de Russische revolutie, als de Belgen zich uit de strijd terugtrekken van het front, blijft de medische staf ook paraat tijdens de terugreis van de Belgen via Siberië. Op 17 februari 1918 wordt een trein voor de terugreis in gereedheid gebracht in het station van Svjatoshin. Dokter Brassine heeft in die trein ook een wagen voor zieken laten inrichten. Zieke ACM-leden worden hierin geïsoleerd en verzorgd door de ambulanciers.

Korpsarts Brassine publiceerde in 1957 zijn wedervaren in het boek "Ma campagne en Russie"

Het hospitaal Grether in Kiev

In Kiev werd door de Belgische consul Grether het zogenaamde Hospitaal Grether geopend. De Zwitser Jacques Grether, Belgisch consul vanaf 1894, is een rijke industrieel. Hij is mede-eigenaar van de grootste onderneming in Kiev, de Grether & Krivanek fabriek, die meer dan duizend arbeiders tewerkstelt en stoomketels en machinerie voor de verwerking van suikerbieten produceert. Consul Grether heeft in 1916 met eigen middelen een hospitaal ingericht onder de vlag van het Rode Kruis.

In de loop van de Russische campagne worden ruim honderd ACM-Belgen comfortabel opgevangen en verpleegd. Mevrouw Grether, Française, leidt het hospitaal met strenge hand. De ACM-Belgen bewaren goede herinneringen aan hun verblijf in het hospitaal.

Consul Grether werd, vanwege zijn inzet voor de Belgen in Kiev, na de oorlog benoemd tot ridder in de Leopoldsorde.

Geestelijk welzijn

Bij de inscheping voor het vertrek wordt ook aan het geestelijk welzijn en amusement gedacht. Er worden violen, harmonica's en een piano meegenomen. Ook een grammofoon die tot 1918 in Kiev te horen zal zijn. Tijdens hun verblijf in Rusland knoopten sommige jonge mannen een relatie aan met Galicische, Poolse of Roetheense vrouwen. Enkelen trouwen en brengen dan ook hun echtgenote mee bij hun terugkeer.

De Korpsaalmoezenier

Aalmoezenier Pierre Lens, een Vlaming afkomstig uit Lier, zorgt in eerste instantie voor het zielenheil van de manschappen. De eerste zondag op zee celebreert aalmoezenier Lens de mis op het bovendek van het schip de "Wray Castle" en dit ondanks de stuifregen en de felle wind. De week daarop is het bovendek bevroren en ondergesneeuwd en aalmoezenier Lens verhuist zijn geïmproviseerd altaar naar het scheepsruim.

Eenmaal aangekomen aan het Galicisch front in Zbaraz kunnen de ACM-Belgen 's zondags de mis volgen in het klooster van de Bernardijnen of de Cisterciënzers. De mis wordt dan opgedragen door aalmoezenier Lens of de Belgische pater Bonne. Aan het front zelf is er soms meer improvisatie nodig. Een paar munitiekisten zijn dan voldoende om een altaar voor te stellen. Tussen de ACM-mannen zitten ook een paar strenggelovige katholieken die de aalmoezenier steeds assisteren als misdienaar.

Eind 1916 in Kiev organiseert Lens een ACM-orkest samen met het damescomité van de Belgische kolonie in Moskou, die instaat voor de instrumenten. Zij geven een eerste concert op 21 december 1916 ter gelegenheid van Kerstmis.

Aalmoezenier Lens en Pater Bonne verzorgen ook de begrafenis van de overledenen van het korps. Lens verzekert aan de generaal de Rijckel dat hij alle helden van het korps naar het paradijs zal leiden waar ze met open armen zullen opgewacht worden door de goede God van de legers.

Tijdens het verblijf in Rusland staat de korpsaalmoezenier ook in voor het inzegenen van huwelijken tussen ACM-leden en Oekraïense vrouwen en het dopen van kinderen. Samen met Pater Bonne gaat hij regelmatig bloemen leggen op de graven van de Belgische gesneuvelden, op de begraafplaats van Tarnopol. Tijdens de treinreis door Siberië in het voorjaar van 1918 sterft het kind van het echtpaar

Pater Bonne met aalmoezenier Lens – Foto Kadoc Leuven

Louviaux. Aalmoezenier Lens zorgt voor een mooie begrafenis op het kerkhof van Verchne-Oedinsk. Tijdens de overvaart van Vladivostok naar San Francisco a/b van de Sheridan brengt Poliska Kenia, de Oekraïense echtgenote van Alphonse Graindorge, op 24 april 1918 een kind ter wereld. Aalmoezenier Lens doopt het kind nog diezelfde nacht.

Op 17 mei 1918 bereikt Lens het hoogtepunt van zijn missie als

hij een herdenkingsmis opdraagt voor de ACM-gesneuvelden in de Franse kerk “Notre Dame des Victoires” in het stadscentrum van San Francisco.

Pater Bonne

François Bonne - foto Kadoc

François Xavier Alphonse Bonne werd op 4 februari 1882 in Brugge geboren als zoon van Henri en Christine Ledoux. Vader Henri is winkelier en afkomstig van Wingene. Moeder Christine is huisvrouw en afkomstig van Oekene bij Roeselare. Christine is al 42 jaar wanneer François Xavier geboren wordt als vijfde kind in het gezin.

Frans Bonne treedt binnen bij de paters redemptoristen en wordt op 29 september 1903 geprofest in Sint-Truiden. In 1908 wordt hij aangesteld als priester in het klooster te Beauplateau -Saint Ode (Tillet).

In de Verenigde Staten van Amerika waren de Belgische redemptoristen al sinds 1832 actief, vooral bij Duitse migranten. Enkele redemptoristen ontfermden zich in Canada over uitgeweken Polen en Oekraïners. De missieactiviteiten bij de Oekraïners in Canada resulteerden vrij vlug in een engagement in Oekraïne zelf. Op 2 augustus 1913 werd in Galicië het eerste huis van redemptoristen opgericht. Frans Bonne vertrekt in 1913 naar Galicië en bevindt zich daar als de eerste wereldoorlog uitbreekt.

In het voorjaar van 1914 gaat hij naar Tarnapol ten zuidwesten van Zbaraz en woont in bij de Oekraïens-katholieke deken van de stad. Als Oostenrijk in 1915 Lemberg en het grootste gedeelte van Galicië herovert, blijft Bonne alleen achter in Tarnopol onder Russische bezetting. Hij zal samen met aalmoezenier Lens de twee volgende jaren meerdere lijkmissen opdragen voor de gesneuvelde ACM-langgenoten en hun begrafenisstoet begeleiden naar het kerkhof van Tarnopol.

Zolang hij in Tarnapol verblijft verzorgt Redemptorist Bonne de graven van de Belgen. In 1919 wordt hij aangesteld door Rome als gezant van de Oekraïense Volksrepubliek bij het Vaticaan. Op 4 april 1921 wordt hij teruggeroepen naar België en naar Yorktown in Canada gezonden. Hij sterft op 21 november 1941 te South Deerfield in de Verenigde Staten.

Bronnen:

- King Albert's Heroes – August Thiry en Dirk Van Cleemput – Uitg. Hautekiet
- Le Courier du Groupe Belge des Autos-Canons Mitrailieuses en Russie 1915-1918 – Jacques Pirotte - Ed. La Marque Postale
- Le Tour du monde en guerre des autos-canon belges (1915-1918) – Marcel Thiry
- Grensland- Een geschiedenis van Oekraïne – Mark Jansen – Uitg. Van Oorschot
- Archief redemptoristen – KADOC Leuven
- www.geneanet.org– www.bel-memorial.org– www.obsirocbel.com

Héros de la première guerre

Charles van der Cruyssen héros de la première guerre mondiale né le 11 juillet 1874 à Gand et décédé le 30 avril 1955 à l'abbaye d'Orval, est un moine cistercien-trappiste de La Trappe. Héros de la Première Guerre mondiale, il est connu pour avoir piloté la refondation de l'abbaye Notre-Dame d'Orval, en Belgique, dont il fut le 54e abbé, et premier dans la nouvelle abbaye. La Première Guerre mondiale met un terme à ces activités sociopolitiques et change sa vie. À 40 ans van der Cruyssen s'engage dans l'armée belge comme simple volontaire : il ne connaît rien au métier des armes.

Son père Charles senior était établi comme tapissier décorateur dans la rue du Perroquet. Il avait épousé Jeanne Moerman qui lui donna quatre enfants. Madame van der Cruyssen, bien que de dix ans plus âgés que son mari, se retrouva veuve alors que ses enfants n'étaient pas encore tous élevés. Elle puisa dans ses sentiments chrétiens la force nécessaire pour achever l'éducation des plus jeunes de ses enfants tout en dirigeant l'entreprise familiale. Dans ces tâches, elle fut épaulée par ses deux fils aînés Charles et Julien. Charles, après avoir terminé ses humanités au collège Saint Amand, renonça en effet aux études universitaires pour rester aux côtés de sa mère bien qu'il fût animé par une immense soif de connaissances. Il compensa la frustration d'avoir dû abandonner ses études en devenant un véritable autodidacte.

Charles van der Cruyssen - foto Ginette Frere

Charles âgé de 17 ans dut rapidement prendre de nombreuses responsabilités dans l'entreprise familiale. Son amour des belles choses et son dynamisme impressionnant aboutirent rapidement à accroître la renommée de l'entreprise qui rapidement va étendre son champ d'action dans le domaine de la construction. A partir de 1904, Charles et son frère Julien se séparèrent sur le plan des affaires. Julien reprit la direction du commerce familial voué à la décoration tandis que Charles s'établit comme entrepreneur des Travaux publics. Pendant les dix années qui précèdent la guerre de 1914, Charles mènera son entreprise de succès en succès.

Charles n'avait jamais été soldat ; vers 1892 il avait été « racheté » par sa famille au moment où il aurait dû remplir son service militaire suite au tirage au sort. Quand la guerre éclata, Charles, le quadragénaire, n'hésita cependant pas un instant à s'engager comme soldat le 8 août. Charles s'engagea comme un simple volontaire non gradé, prouvant par là une certaine humilité qui n'a pas été effacée par le succès. Le sacrifice n'était cependant pas mince. Outre la remise de ses affaires, Charles était fort attaché à sa mère. Charles d'ailleurs, s'interdira de dire adieu à sa mère, sans doute pour éviter qu'il ne change d'avis devant ses larmes. Ce ne fut que le lendemain de son engagement que sa maman apprendra par un journal local que son fils était parti combattre ! Madame van der Cruyssen ne reverra hélas plus son fils car elle décédera en 1916.

Cependant son intelligence et son courage, comme son sens de la direction des hommes, font qu'il est déjà sergent en septembre 1914 et sous-lieutenant en janvier 1916. Il participe à la défense de la forteresse d'Anvers et à la bataille de l'Yser (octobre 1914). Il est souvent sur le front même.

En mars avril 1917, Charles répare des brèches dans un parapet des premières lignes sous le feu ennemi. Pour cette action il est cité à l'ordre du jour du 26 avril 1917 de la première D.A. « *Je porte à l'Ordre du jour de la Division : le sous-lieutenant van der Cruysse du 11 Génie pour la bravoure dont il a fait preuve en réparant instantanément des brèches faites dans notre première ligne au cours des violents bombardements et des feux de mitrailleuses dont notre position fut l'objet pendant les nuits du 24, 25, 26 et 27 mars derniers* ».

En mai 1917, Charles prit part à la défense du redan du Passeur (sud de Dixmude) assailli par les Allemands. Il recevra les félicitations d'un commandant du Génie Rapport spécial concernant les travaux de la nuit du 25 et 26 mai 17. « *Je crois devoir signaler la belle attitude du sous-lieutenant van der Cruysen qui faisant sa ronde de surveillance des travaux aux tranchées s'est porté directement au redan menacé traversant directement les barrages d'artillerie et de mitrailleuses et a dirigé très habilement les travaux de réfection des communications vers le redan et la première ligne de sorte que deux heures après l'attaque ennemie, celles-ci étaient complètement rétablies et couvertes, et il ramena un prisonnier* ».

Le samedi 7 septembre 1918, le lieutenant van der Cruysen du Génie se trouvait avec 5 hommes de son peloton de patrouilleurs en reconnaissance sur le lac Blanckaert quand il aperçoit au nord se dirigeant vers notre rive un convoi de plusieurs barques montées par les Allemands. L'ennemi évalué à 20 à 25 hommes avait sans doute pour mission, à preuve son armement, d'enlever un de nos postes aux environs de la ferme Blanckaert. Malgré son infériorité numérique et l'insignifiance de son armement et de ses moyens de navigation, le lieutenant van der Cruysen abandonnant son travail se porte à l'ennemi, l'attaque résolument à la grenade lui tuant et blessant du monde. Les Allemands surpris réembarquèrent, d'autres sautèrent à l'eau et le détachement van der Cruysen captura une barque, une mitrailleuse modèle 1918 et du matériel.

Le 9 septembre 1918 : Charles participe à l'attaque belge sur les positions allemandes au nord de Kippe. Il est cité à l'ordre du jour du 3ème régiment de ligne

Le 10 septembre 1918 : Charles s'offre comme volontaire pour une mission périlleuse. Il est cité à l'ordre du jour de l'armée belge le 6 octobre 18 (décoré croix de guerre avec deuxième palme)

Le 29 septembre 1918 : Charles participe à l'attaque générale du front allemand et à la conquête de la forêt d'Houthulst.

Le 4 octobre 1918 : il appuie l'attaque française du carrefour de et à Staden. Il sera cité à l'Ordre du jour de la 128ème division de l'armée française

Les 10-11-12 octobre 1918 : il participe à l'avancée au nord de Dixmude, mais le 21 octobre 1918, alors qu'il participe à l'offensive libératrice de Zomergem, il est gravement blessé et fait prisonnier. Emmené par les Allemands à l'hôpital militaire d'Anvers il s'en échappe lors de sa deuxième tentative, pour être hospitalisé à Gand. Sa blessure aura des séquelles durables. Il obtient le statut d'invalidé de guerre.

En décembre 1918, il est de retour à Gand, couvert de médailles. Étant l'un des 12 soldats les plus décorés de l'armée belge il est célébré comme un héros de la guerre. De cette période il lui restera de solides amitiés qui l'accompagneront toute sa vie. Pour toute sa bravoure exceptionnelle, Charles est cité à l'Ordre du jour de l'Armée Belge du 23 février 1919 et est fait chevalier de l'Ordre de la Couronne.

Après sa démobilisation, Charles semblait reparti pour une nouvelle ère de travaux. Prétextant une mission aux Etats-Unis, il en profita pour filer « à l'anglaise » et se faire moine à Soligny-la-Grande-Trappe. Avant de partir, Charles distribua ses biens en achetant notamment trois vastes immeubles au profil du cercle « Dieu et Patrie ». La décision de Charles fut sans doute facilitée par le fait qu'il se retrouvait libre de tout devoir familial, sa maman étant décédée sans avoir revu son fils en 1916. L'abbaye de la Grande trappe lui était connue car pendant ses permissions en France, il y passait régulièrement des retraites. Avait-il décidé de son entrée dans les ordres durant la guerre au cours d'une de ces retraites ? Rien n'est moins sûr. Il est possible qu'il ait pris en effet cette décision en 1914 lors d'un pèlerinage à Lourdes.

En 1925, après cinq années de vie monastique, le frère Marie-Albert reçut la prêtrise. La trajectoire de cet homme mûr devenu moine semblait alors fixée à jamais ! Dans l'assemblée qui fêtait l'ordination, personne n'imagina sans doute un seul instant la mission extraordinaire que réservait la Providence à ce simple moine, la mission de ressusciter l'abbaye d'Orval détruite depuis plus de cent ans dans le pays natal qu'il croyait avoir quitté à jamais !

Le 8 mai 1926, quand deux moines de la Grande Trappe, son père abbé dom Jean-Marie Clerc et son cellérier le père Albert, s'arrêtèrent à Orval pour visiter les ruines. Les deux cisterciens étaient en route vers le Grand-Duché de Luxembourg où ils espéraient trouver un endroit pour établir un refuge pour les moines de la Grande Trappe pour le cas où le gouvernement français établi en mai 1924 déciderait une politique anti-religieuse, comme celle qui eut lieu en 1901, et qui avait contraint la plupart des congrégations religieuses françaises à s'exiler hors de la France. Le père Albert connaissait bien Orval puisqu'il était Belge et qu'il gardait un souvenir empreint de nostalgie pour cet endroit qui avait marqué sa jeunesse. Les deux moines commencèrent leur visite en allant saluer les régisseurs du lieu (Monsieur et Madame d'Otreppe de Bouvette qui occupaient le château construit par le comte de Loen sur l'emplacement de l'actuelle brasserie) et c'est au cours de cette entrevue qu'ils auraient pour la première fois pensé à la possibilité de redonner vie aux ruines. Rentrés à la Grande-Trappe le 20 mai 1926, dom Jean-Marie Clerc écrivit une lettre aux régisseurs du lieu pour leur demander d'interroger les propriétaires sur un projet de résurrection d'Orval. Rapidement cette demande fut suivie d'effets puisque les propriétaires, Monsieur et madame de Harenne invitèrent l'abbé de la Grande Trappe à se rendre en Belgique pour un entretien durant lequel ils lui confirmèrent leur volonté d'offrir le val aux Cisterciens si ces derniers lui rendaient à nouveau sa vocation première.

Finalement, l'abbé général des Cisterciens, Dom Ollitraut de Kéryvallan, n'attribua pas à l'abbaye de La Grande Trappe le site d'Orval mais bien à l'abbaye de Sept-Fons. Le père Albert, en raison de son passé d'entrepreneur, fut alors « détaché » de l'abbaye de la Grande Trappe pour aménager rapidement des locaux capables de recevoir les premiers moines à Orval et cela un peu contre la volonté de dom Jean-Marie Clerc qui se montra peu enthousiaste à l'idée de se séparer de son cellérier dont il avait grand besoin pour redresser la situation matérielle de la Grande Trappe !

Abbé Marie Albert avec l'architecte Henry Vaes - foto Kerknet

Au départ donc, Orval reconstruit partiellement, devait demeurer non une abbaye mais un simple refuge dépendant de l'abbaye de Sept-Fons. Cette interdiction à l'autonomie devint évidemment un sujet de discussions âpres entre l'abbé de Sept-Fons et le père Albert qui avait une idée bien plus ambitieuse pour Orval.

Les travaux commencèrent par la construction de l'hôtellerie de l'abbaye située à l'entrée du site sur le lieu de l'ancienne porterie. L'hôtellerie fut achevée en un temps record : une seule année. Bien entendu, ces premiers bâtiments furent conçus pour pouvoir servir d'abbaye provisoire pendant toute la durée du chantier nécessaire à la reconstruction du corps principal de l'abbaye. A l'aube de 1927, tout était prêt pour accueillir les premiers moines. Le 7 mars 1927, les pères François-Régis Jammes et Sébastien Six quittaient l'abbaye de Sept-Fons avec le frère Benoît-Joseph et le 9 mars ils s'établissaient à Orval comme l'avaient déjà fait leurs prédécesseurs de Sept-fons 795 ans auparavant !

Le 30 septembre 1928 c'est l'inauguration de l'aile des novices, tout de suite occupée par la communauté qui quitte alors l'hôtellerie. Le 19 août 1929, le prince Léopold rehausse la cérémonie de pose de la première pierre de l'abbatiale. Le six octobre 1935, au cours de l'ordination de six moines, l'on put contempler pour la première fois le grand vitrail de Notre-Dame qui domine le maître-autel de la nouvelle église abbatiale.

Un peu plus tard, le 2 mars 1936 le père Albert deviendra dom Albert, le 54ème abbé d'Orval succédant à dom Gabriel Siegnitz décédé en 1799 soit 137 ans auparavant ! Pour marquer la continuation le père Albert devenu dom Albert reprit le même blason que son prédécesseur. Seules l'ordonnance des motifs et les couleurs sont différentes.

L'église abbatiale est achevée en 1939 et le 5 juin 1939 l'archevêque de Malines, le cardinal Van Roey l'ouvrait officiellement au culte. Quelques mois plus tard, le 2 mai 1940, le bref du pape Pie XII érigeant l'église en basilique mineure fut proclamé en grande pompe. Enfin le 8 septembre 1948, le cardinal Micara, vicaire de Rome, entouré de nombreux évêques et prélats consacrait l'église abbatiale qui passait du statut de basilique mineure à celui de basilique.

Dom Albert ne fut pas seulement le bâtisseur de l'abbaye d'Orval : l'infatigable abbé, dès les années 30, fonda à Cordemois, le long de la Semois, une nouvelle abbaye de trappistines qui portera le nom de Claire-fontaine en souvenir de l'antique abbaye du même nom fondée aux environs d'Arlon par la comtesse Ermesinde de Luxembourg.

Après la guerre, dom Albert reprit son incessante activité mais en juillet 1948 sa santé commença à lui donner de sérieux soucis et lui imposa de prendre un certain repos. Il put cependant participer à toutes les cérémonies du 8 septembre qui marquaient la consécration de son église abbatiale en basilique. Malheureusement, un an après, il sera frappé coup sur coup de deux congestions très graves en juillet 49. En 1950, il abandonne sa charge d'abbé. Il va désormais passer les années qui lui restent dans sa retraite d'Orval.

Au terme de sa longue vie si remplie, dom Albert pouvait vivre enfin dans l'humilité qu'il avait toujours désirée. Cependant, il fut encore une fois fêté de manière solennelle le 8 août 1953 lors des cérémonies d'Orval qui devaient marquer les 800 ans de la mort de Saint Bernard. Il mourut le 30 avril 1955. Charles van der Cruyssen fut un homme d'action, un religieux et un bâtisseur.

Sources :

Ginette Frere - Médailleurs et décorés de Belgique
Dr. P. Loots - https://www.1914-1918.be/soldat_cruyssen.php
<https://www.orval.be/fr/>

Wij wensen aan onze lezers een zalig Kerstfeest en een voorspoedig 2022

Nous souhaitons à nos lecteurs une Joyeuse Noël et une bonne année 2022

Lidmaatschap van de Koninklijke Vereniging De Vrienden van het O.L.V.-Hoekje te Oud-Stuivekenskerke

Het bestuur van de Koninklijke Vereniging De Vrienden van het O.L.V.-Hoekje te Oud-Stuivekenskerke vzw doet er alles aan om met haar schaarse middelen deze site in stand te houden en te bewaren voor de toekomst.

Mogen wij u vragen, voor zover dit nog niet gebeurd is, om uw lidgeld voor het jaar 2021 te willen overschrijven op de rekening van onze vereniging

Nr. BE51 0000 5693 5562 op naam van:

De Vrienden van het O.L.V.- Hoekje vzw Stationsstraat 9 te 8600 Diksmuide

Ereleden, beschermleden en sympathisanten: 20 euro

Verbroederings en Verenigingen: 17 euro

Effectieve Leden: 15 euro

U kunt ons ook vinden op:

Onze website: <https://oudstuivekens-oorlogssite-grandgarde.com>

Onze Facebookpagina: <https://www.facebook.com/oudstuivekenskerke>

Samenstelling: André Billiet